
Apunts sobre roures i rouredes

Antoni Comellas

*Secció de Ciències Naturals
del Centre Excursionista
de Terrassa*

Resum

Treball de camp en el qual s'estudien diverses clapes de boscos on els roures en són els arbres dominants o hi tenen una presència significativa, incloent la flora present en cada indret. Es tracta de la roureda de l'Obac, les Refardes de Mura, el pla de l'Orpina a Vacarisses, el torrent Mitger a les Pedritxes, Can Casanoves a Terrassa, la serra de les Martines a les Fonts, la serra de Galliners a Sant Quirze del Vallès, la Roureda a Sabadell.

Paraules clau

Quercus humilis, *Quercus cerrioides*, *Quercus faginea*, Sant Llorenç del Munt, l'Obac, Vallès

Resumen

Apuntes sobre robles y robledales

Trabajo de campo en el cual se estudian varias manchas de bosque donde los robles son los árboles dominantes o bien donde tienen una presencia significativa, incluyendo la flora presente de cada lugar. Se trata de La Roureda de l'Obac, Les Refardes de Mura, El Pla de l'Orpina a Vacarisses, El Torrent Mitger a Les Pedritxes, Can Casanoves a Terrassa, Serra de les Martines a Les Fonts, Serra de Galliners a Sant Quirze del Vallès, La Roureda a Sabadell.

Palabras clave

Quercus humilis, *Quercus cerrioides*, *Quercus faginea*, Sant Llorenç del Munt, l'Obac, Vallès

Abstract

Notes on oaks and oak woods

Field work which studies different woodland glades where oaks are the dominant trees or are found in large numbers, including the flora present in each place. This is the Obac oak wood, the Refardes de Mura, the Pla de l'Orpina in Vacarisses, the Mitger stream in Les Pedritxes, Can Casanoves in Terrassa, the Les Martines sierra in Les Fonts, the Galliners sierra in Sant Quirze del Vallès and the Sabadell oak wood.

Keywords

Quercus humilis, *Quercus cerrioides*, *Quercus faginea*, Sant Llorenç del Munt, L'Obac, Vallès

Introducció

Els roures són arbres de fulla caduca propis de les zones temperades. Al nostre país, hi trobem sis espècies, de les quals es comenten les més properes.

El roure martinenc (*Quercus humilis*) es distribueix per la Catalunya humida, els Pirineus, Prepirineus i comarques per sobre del Llobregat –Sant Llorenç i l’Obac inclosos–, punts concrets com ara Montserrat, Prades i Cardó, algun punt del cantàbric i tota l’Europa temperada. Es tracta d’un arbre de l’estatge montà, de fulla blana i lòbuls obtusos.

En canvi el roure de fulla petita (*Quercus faginea* ssp. *faginea*) té una distribució per la Catalunya menys plujosa, els Prepirineus centrals, les comarques del Bages, l’Anoia, la Segarra i les tarragonines, estenent-se per la resta de la península Ibèrica poc plujosa i el nord d’Àfrica. Generalment és un arbre de port més petit i té les fulles també més petites, una mica rígides, dentades o amb lòbuls aguts.

Entremig de les àrees de distribució d’aquests roures esmentats i barrejant-s’hi trobem el roure cerriode (*Quercus x cerrioides*) format per hibridació dels dos anteriors. Es troba des dels Prepirineus centrals, el Solsonès, el Bages i les comarques prelitorals catalanes i valencianes. Les seves fulles presenten una gran variabilitat, variant molt d’un arbre a un altre, assemblant-se a voltes més a una o altra espècie dels seus progenitors.

Finalment, el roure de fulla gran (*Quercus petraea*), es troba present als Pirineus i les zones montanes de la serralada Prelitoral. A Sant Llorenç del Munt només està localitzat a les parts altes i obagues de la serralada i escassament, tot i que no és objecte d’estudi en aquest treball.

El roure martinenc i el roure cerriode són els roures predominants a les rodalies de Terrassa, al Vallès Occidental i a Sant Llorenç del Munt i l’Obac. Durant els primers mesos de primavera, març, abril i maig, els van caient les fulles seques i marronoses que s’han mantingut a l’arbre durant l’hivern i comencen a brotar a partir de llavors les fulles noves i verdes. Destaquem també que els llocs de la plana on trobem roures són els vessants que miren a l’est o llevant.

Els roures del torrent Mitger

El torrent Mitger neix sota la serra de les Pedritxes i del Troncó, comença el seu curs emboscant i posteriorment, obrint-se pas per la plana, acaba desguassant a la riera del Palau. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 1505 i la seva altura, al voltant dels 400 metres.

El seu sòl és molt antic, llicorelles i esquistos del període Paleozoic, d’uns 400 milions d’anys, i sòl de caràcter silícic. Al llarg del torrent hi ha construïts diversos petits contraforts de pedra subjectada amb gruixuda xarxa metàl·lica, com a protecció per als aiguats, construïts segurament després del 1962. La seva morfologia engorjada crea un ambient propici als roures i espècies que l’acompanyen.

Els seus vessants es troben coberts de boscúria, especialment el seu vessant est, on domina el roure martinenc, de fulles grans, blanques i lòbuls obtusos, amb alguns exemplars de mida considerable. El roure es troba acompanyat per l’alzina de fulla gran (*Quercus ilex* ssp. *ilex*) i pel pi blanc (*Pinus halepensis*). De l’antigor d’aquesta mata om-

brívola en dona fe la presència d’una carbonera abandonada de fa temps.

Hi són abundants també l’arboç (*Arbutus unedo*) i un arbust, el bruc boal (*Erica arborea*), que ateny aquí un bon port; espècies que acaben donant aquell aspecte fantasmagòric, de lluny és clar, dels boscos boirosos de la laurisilva canària. Al fons del torrent, per acabar-ho d’arrodonir, hi ha alguns petits peus de llorer (*Laurus nobilis*) i de cirerer (*Prunus* sp.), algun gatell (*Salix atrocinerea*), salze blanc (*Salix alba*), i una figuera (*Ficus carica*) i el saüc (*Sambucus nigra*), que no hi tenen més importància que la de trobar-hi un lloc adient per créixer.

Al sotabosc d’aquest ambient nemoral, de terra saonada i llum escardalena, hi són presents el lligabosc etrusc (*Lonicera etrusca*), l’espantallops (*Colutea arborescens*), l’heura (*Hedera helix*), a voltes cobrint el terra, a voltes estintolada als troncs dels arbres, i també el galzeran (*Ruscus aculeatus*), el gatmimó (*Tamus communis*), l’escorodònia (*Teucrium scorodonia* ssp. *scorodonia*), el marxívol (*Helleborus foetidus*) i el corniol (*Aquilegia vulgaris*), la lúzu-la de Forster (*Luzula forsteri*), la maduixera (*Fragaria vesca*), la corona de rei (*Doronicum pardalianches*) i la digital groga (*Digitalis lutea*). La campaneta d’ortiga (*Campanula trachelium*), la viola boscana (*Viola alba*), el pericó de muntanya (*Hypericum montanum*), la serverola (*Agrimonia eupatoria*), l’orval (*Hypericum androsaemum*) i l’ínula coniza (*Inula coniza*). Al fons del torrent i llocs més humits la prunella vulgar (*Prunella vulgaris*) i el càrex pèndul (*Carex pendula*). També *Sison amomum* i *Holcus lanatus*.

Orquídies com la neotinea (*Neotinea maculata*), el curraia de flor blanca (*Cephalanthera longifolia*) i la planterera (*Platanthera montana*). Falgueres com el polipodi (*Polypodium cambricum*), la falzia de bosc (*Asplenium onopteris*), la falzia roja (*Asplenium trichomanes*) i el rar, aquí, polístic (*Polistichum setiferum*), i moltes com *Pseudoscleropodium purum*, *Hypnum cupressiforme* i *Plagiomnium undulatum*, i hepàtiques com *Plagiochila porelloides*, bo i estenallant el terra.

On sorgeix una clariana apareix el tomaní (*Lavandula stoechas*) i la tàpsia (*Thapsia villosa*).

Els roures de la serra de les Martines

A les Fonts, allà on acaba la serra de les Martines i on comença la serra de Can Guilera hi havia un vessant, el de llevant, ple de roures. Però l’ensulsiada primer de l’autopista, que va obrir una gran trinxera sense dignar-se de fer-hi un túnel, ni que fos artificial, i després la voracitat de la gravera de Can Guitard que va esventrar tota la carena, van acabar amb aquest clap de roures que prometia.

Més al sud, al vessant que baixa cap a Can Fonollet, hi queden rodals amb el roure com a arbre predominant, i també darrere l’esvoranc de la gravera n’hi ha qui-sap-lo. Els incendis que han patit alguns vessants han eliminat el que semblaven simples pinedes i han deixant al descobert unes rouredes ara en procés de creixement. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 1595 i la seva altura, al voltant dels 300 metres.

Com diem, el roure martinenc és en alguns llocs l’arbre dominant, amb algun roure cerriode aquí i allà, i entremig alguna alzina de fulla llarga (*Quercus ilex* ssp. *ilex*), i on no

ha passat el foc, el pi blanc (*Pinus halepensis*) i el pi pinyer (*Pinus pinea*). Altres arbres presents: l'arboç (*Arbutus unedo*), abundant localment, l'aladern (*Rhamnus alaternus*), el server (*Sorbus domestica*) i l'om (*Ulmus minor*).

Al sotabosc més ben conservat, parts baixes i prop dels torrents, resten alguns peus d'arç blanc (*Crataegus monogyna*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*), aranyoner (*Prunus spinosa*), arítjol (*Smilax aspera*), gatmaimó (*Tamus communis*), lligabosc mediterrani (*Lonicera implexa*), heura (*Hedera helix*), vidiella (*Clematis flammula*), englantina (*Rosa sempervirens*), rogeta (*Rubia peregrina*), alzineta (*Teucrium chamaedrys*), orenga (*Origanum vulgare*), serverola (*Agrimonia eupatoria*), rementerola (*Satureja calamintha*), fenàs de bosc (*Brachypodium sylvaticum*) i, escassament, una orquídia com el curraïà blanc (*Cephalanthera longifolia*).

Les clarianes i zones esclarissades estan atapeïdes d'espècies de les garrigues, brulles i joncedes: garric (*Quercus coccifera*), llentiscle (*Pistacia lentiscus*), ginesta (*Spartium junceum*), algun peu de càdec (*Juniperus oxycedrus*), argelaga (*Genista scorpius*), estepa blanca (*Cistus albidus*) i borrera (*Cistus salviifolius*), i als llocs més castigats el romaní (*Rosmarinus officinalis*) i la gatosa (*Ulex parviflorus*), la jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*), la bufalaga (*Thymelaea tinctoria*), l'orella de llebre (*Bupleurum rigidum*), la farigola (*Thymus vulgaris*), la foixarda (*Globularia alypum*), la sanguinària (*Lithospermum fruticosum*), la trepadella borda (*Onobrychis supina*), el timó mascle (*Teucrium polium*) i la pinya de Sant Joan (*Centaurea conifera*). En un marge, prop de l'autopista, una desena de peus de càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*). D'entre les orquídiades, la flor d'abella (*Ophrys apifera*), l'abellera fosca (*Ophrys fusca*) i la groga (*Ophrys lutea*) i l'orquídia piramidal (*Anacamptis pyramidalis*).

Els roures de can Casanovas

La masia i els entorns de can Casanovas, es troben situats al sud de Terrassa, entatxonats entre l'autopista, la carretera de les Fonts i el polígon industrial de Can Parellada; un paisatge prou diferent del que devia haver-hi en èpoques passades.

Per això sobta més encara de trobar-hi alguna alzina centenària, esbalandrada i rebregada d'anys, alguns roures corpulents i ferrenys, un clap de bosc dens i feréstec. En aquest oasi de verdor, potser no hi trobarem la roureda més esponerosa, ni les espècies més rares. Tanmateix encara hi veurem algunes espècies boscanes, tot i que en falten d'altres a causa del llarg impacte de l'activitat humana. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 1595 i la seva altura, al voltant dels 250 metres.

El roure martinenc hi fa un clap de bosc mixt, barrejat amb l'alzina de fulla llarga (*Quercus ilex* ssp. *ilex*) i el pi blanc (*Pinus halepensis*); pi que més al sud es fa dominant. Al sotabosc, hi veiem, escassos, algun arç blanc (*Crataegus monogyna*), el sanguinyol (*Cornus sanguinea*) i el server (*Sorbus domestica*). També el llentiscle (*Pistacia lentiscus*), l'esperguera (*Asparagus acutifolius*), l'arítjol (*Smilax aspera*), el lligabosc etrusc (*Lonicera etrusca*), la vidiella (*Clematis flammula*) i la vidalba (*Clematis vitalba*), la rogeta (*Rubia peregrina*), l'heura (*Hedera helix*), l'herba de Sant Llorenç (*Astragalus monspessulanus*) i

l'escadussera falzia de bosc (*Asplenium onopteris*). Aquí una viola boscana (*Viola alba*) i allà una molsa (*Pseudoscleropodium purum*).

A les clarianes trobem rebrots d'oliveres, resta de l'activitat agrícola, la punxosa argelaga (*Genista scorpius*), algun peu escàs de càdec (*Juniperus oxycedrus*), estepa blanca (*Cistus albidus*), romaní (*Rosmarinus officinalis*) amb el seu paràsit frare del romaní (*Orobancha latisquama*), ginesta (*Spartium junceum*), matapoll (*Daphne gnidium*), gatosa (*Ulex parviflorus*), farigola (*Thymus vulgaris*), fumana glutinosa (*Fumana thymifolia*), sempreviva (*Helichrysum stoechas*), timó mascle (*Teucrium polium*), marcet (*Dipcadi serotinum*) i l'orquídia piramidal (*Anacamptis pyramidalis*).

En pradells més humits veiem el fenàs (*Brachypodium phoenicoides*), un poc de jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*) i un xic d'orenga (*Origanum vulgare*), orella de llebre (*Bupleurum rigidum*), gavó espinós (*Ononis spinosa*), serverola (*Agrimonia eupatoria*) i entre les orquídiades, la molsuda *Barlia robertiana* i l'abellera gargànica (*Ophrys garganica*).

Els roures de la serra de Galliners

L'anomenat camí dels Monjos ressegueix la carena de la serra de Galliners, des del barri de Can Parellada de Terrassa en direcció a Rubí, sobre uns terrenys terciaris d'argiles i palets de riera sense consolidar. A cantó i cantó hi ha roures, però potser el vessant de llevant, el de Sant Quirze del Vallès, és el més poblat. És curiós que la majoria de vessants coberts de roures ho són mirant a sol ixent, si exceptuem els que segueixen els cursos de les torrenteres. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 2095 i la seva altura, al voltant dels 300 metres.

Desapareguts els pins a causa de l'incendi del 1994, els roures, que ja s'hi entreveïen, han ressorgit de les cendres, alguns sense patir gaire dany, la majoria rebrotant amb la força de les seves poderoses arrels.

L'arbre dominant és el roure martinenc, puntualment amb algun roure cerrioide aquí i allà. Altres arbres presents, l'alzina de fulla llarga (*Quercus ilex* ssp. *ilex*), alguns arboços (*Arbutus unedo*), algun server (*Sorbus domestica*) escadusser, i algun aladern (*Rhamnus alaternus*). Çà i enllà alguns peus de pi blanc (*Pinus halepensis*) i de pi pinyer (*Pinus pinea*).

El sotabosc conserva sanguinyol (*Cornus sanguinea*), arç blanc (*Crataegus monogyna*), algun isolat marfull (*Viburnum tinus*), vidiella (*Clematis flammula*), lligabosc mediterrani (*Lonicera implexa*), arítjol (*Smilax aspera*), esparreguera (*Asparagus acutifolius*), aranyoner (*Prunus spinosa*), rogeta (*Rubia peregrina*), esbarzer (*Rubus ulmifolius*), ginestó (*Osyris alba*), alzineta (*Teucrium chamaedrys*), viola boscana (*Viola alba*), curraïà blanc (*Cephalanthera longifolia*), i en una coma encarada a nord, un rodal de falguera aquilina (*Pteridium aquilinum*). En pradells humits el fenàs (*Brachypodium phoenicoides*), l'orenga (*Origanum vulgare*), la serverola (*Agrimonia eupatoria*), la rementerola (*Satureja calamintha*), la jasònia tuberosa (*Jasonia tuberosa*), la prunella laciniada (*Prunella laciniata*) i l'espírant de tardor (*Spiranthes spiralis*).

En clarianes i clapes desboscades, la gatosa (*Ulex parviflorus*) i l'estepa blanca (*Cistus albidus*) que, en total con-

xorxa i afavorides pels incendis, formen una brolla impenetrable. Presents també hi ha el llentiscle (*Pistacia lentiscus*), un poc de garric (*Quercus coccifera*) i argelaga (*Genista scorpius*), ginesta (*Spartium junceum*), matapoll (*Daphne gnidium*), estepa borrera (*Cistus salvifolius*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), orella de llebre (*Bupleurum rigidum*), timó mascle (*Teucrium polium*) i bufalaga (*Thymelaea tinctoria*), jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*) i senet de pobre (*Globularia vulgaris*), lli de narbona (*Linum narbonense*), herba de Sant Llorenç (*Astragalus monspesulanus*), espígol (*Lavandula latifolia*), frare del romaní (*Orobancha latisquama*) i frare de la botja (*Orobancha gracilis*), ínula blanca (*Inula heleniodes*) i orquídia piramidal (*Anacamptis pyramidalis*).

Els roures de la Roureda (Sabadell)

A mestral de Sabadell, entre els torrents de la Riereta i el de Mas Canals, a l'altura de Ca n'Ustrell, s'obre una llarga i ampla fondalada, amb una insòlita roureda, ufanosa, ombrívola, de silenciós oreig, de llum somorta. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 2000 i la seva altura, al voltant dels 270 metres.

Bo i fent-hi camí, des de la font del Ferro, per exemple, passem una pineda de pi blanc, estassada, amb algun peu d'alzina i roures, i al sotabosc estepa blanca i negra, argelaga negra, matabou, esparreguera, jonça i fenàs, gladiols i orquídia piramidal.

Una vegada entrats a la roureda hi trobem el roure martinenc com a arbre preponderant, acompanyat d'alzina de fulla llarga (*Quercus ilex* ssp. *ilex*) i algunes espècies pròpies de torrenteres com l'om (*Ulmus minor*) i el mill gruà (*Lithospermum purpureo-coeruleum*). D'arbust hi trobem avellaner (*Corylus avellana*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*), arç blanc (*Crataegus monogyna*), lligabosc etrusc (*Lonicera etrusca*), esbarzer (*Rubus ulmifolius*) i ginestó (*Osyris alba*), planta semiparàsita que hi creix en abundància. Al sotabosc hi ha encara la sanícula (*Sanicula europaea*) i la gran falguera aquilina (*Pteridium aquilinum*).

Els roures del pla de l'Orpina (Vacarisses)

El pla de l'Orpina (Vacarisses), tot i trobar-se al Vallès Occidental, presenta una orientació vers Montserrat i el Bages que li confereixen un clima més continental: un estiu xaradorós i un hivern amb gebrades, temperat i amarat per la boira baixa de la vacarissana.

El pla de l'Orpina està delimitat per l'obaga Negra de la serra de l'Orpina, la serra de l'Hospici, Can Serra i la carretera de la Bauma. Plans, turons i alguns sots i fondalades creen alguns microclimes diferenciats. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 0500 i la seva altura, al voltant dels 300-400 metres.

Cal destacar, com recull amb el seu habitual bon fer A.M. Hernández i Cardona en un seu llibre sobre la vegetació d'Olesa de Montserrat (1997), la presència del grèvol (*Ilex aquifolium*), n'hi hem vist diversos peus i alguns roures centenaris al denominat sot de l'Orpina, realment dos sots consecutius, i també moltes de les espècies que segueixen que també s'esmenten en aquest llibre.

Destacarem la presència arreu de l'arboç (*Arbutus un-*

do) que a falta d'una cobertura alta d'altres arbres a causa dels incendis patits, esdevé un arbret omnipresent, dominant més que no pas acompanyant. A les zones planeres hi abunda a clapes el roure cerrioide i algun peu escàs de roure de fulla petita, algun rebrot d'alzina amb aspecte de carasca, i aquí i allà el corner (*Amelanchier ovalis*), l'aladern (*Rhamnus alaternus*), el llentiscle (*Pistacia lentiscus*), l'aladern de fulla estreta (*Phyllirea angustifolia*), un poc de garric (*Quercus coccifera*) i el càdec (*Juniperus oxycedrus*), el lligabosc mediterrani (*Lonicera implexa*) i alguna savi-na (*Juniperus phoenicea*). El terra està entapissat de jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*), acompanyada de romaní (*Rosmarinus officinalis*) i bruc d'hivern (*Erica multiflora*), argelaga (*Genista scorpius*), bufalaga (*Thymelaea tinctoria*), orella de llebre (*Bupleurum rigidum*), foixarda (*Globularia alypum*), farigola (*Thymus vulgaris*), cerverina (*Catananche coerulea*), lli maleït (*Linum tenuifolium* ssp. *suffruticosum*), trepadella saxàtil (*Onobrychis saxatilis*) i trepadella borda (*Onobrychis supina*), prunella blanca (*Prunella laciniata*), llambra (*Stipa juncea*), viola rupestre (*Viola rupestris*), abellera groga (*Ophrys lutea*) i fosca (*Ophrys fusca*), abellera becada (*Ophrys becada*), flor d'abella (*Ophrys apifera*) i orquídia piramidal (*Anacamptis pyramidalis*).

Allà on un turó o vessant nordeja, i en alguna fondalada, apareix el roure martinenc, la prou abundant moixera de pastor (*Sorbus torminalis*), marfull (*Viburnum tinus*), boix (*Buxus sempervirens*), arç blanc (*Crataegus monogyna*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*), peus comptats de bruc boal (*Erica arborea*), ginesta sessilifòlia (*Cytisus sessilifolius*), galzeran (*Ruscus aculeatus*), arítjol (*Smilax aspera*), heura (*Hedera helix*), ginestó (*Osyris alba*), argelagó (*Genista hispanica*), prunella gran (*Prunella grandiflora* ssp. *pyrenaica*), angelins (*Teucrium pyrenaicum*), senet de pobre (*Globularia vulgaris*), herba fetgera (*Anemone hepatica*), viudes bordes (*Knautia dipsacifolia*), talictré tuberós (*Thalictrum tuberosum*), viola de Willkomm (*Viola willkommii*), belluguet (*Briza media* ssp. *media*) i espirant de tardor (*Spiranthes spiralis*).

Els roures de la Roureda de l'Obac

Si agafem el camí que segueix la carena des de la Falconera vers Mura, anirem observant gran quantitat de roures tant en els vessants del torrent de la font Freda com al cantó d'Estenalles i als fondals vers el pujol de la Mata, però on els roures són més atapeïts és a la Roureda, una boscúria ufanosa, no tan castigada com els boscos de la plana. El millor temps per fer-hi cap és a la primavera quan les fulles del roure són d'un verd tendre, o a la tardor quan agafen tons mústics, grocs i ocres, i es destaquen del verd fosc de l'alzinar. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 1515 i la seva altura, al voltant dels 700 metres.

Aquest bosc és dominat pel roure martinenc, amb presència d'algun roure cerrioide, i s'hi barreja l'alzina de fulla llarga (*Quercus ilex* ssp. *ilex*), algun peu de pi roig (*Pinus sylvestris*) i de pi pinassa (*Pinus nigra* ssp. *salzmannii*) i conserva algunes espècies de l'alzinar, però més escasses, com arboç (*Arbutus unedo*), marfull (*Viburnum tinus*), arítjol (*Smilax aspera*), uns pocs peus de bruc boal (*Erica arborea*), galzeran (*Ruscus aculeatus*), rogeta (*Rubia peregrina*) i heura (*Hedera helix*). Hi apareixen alguns

arbrets i arbusts de caire montà, com l'abundant boix (*Buxus sempervirens*) i, esparsos, el grèvol (*Ilex aquifolium*), el ginebre (*Juniperus communis*), la coronilla boscana (*Coronilla emerus*), l'aranyoner (*Prunus spinosa*), el sanguinyol (*Cornus sanguinea*), la ginesta sessilifòlia (*Cytisus sessiliflorus*) i algun peu de tortellatge (*Viburnum lantana*). El terra humit i assaonat acull una munió de petites plantes: lloreret (*Daphne laureola*), marxívol (*Helleborus foetidus*), maduixera de bosc (*Fragaria vesca*), didalera groga (*Digitalis lutea*), primavera (*Primula veris*), sanícula (*Sanicula europaea*), prunella gran (*Prunella grandiflora* ssp. *pyrenaica*), pericó de muntanya (*Hypericum montanum*), viola boscana (*Viola alba*) i viola de Willkomm (*Viola willkommii*), lúzula de Forster (*Luzula forsterii*), fenàs de bosc (*Brachypodium sylvaticum*), orquídes com el curraia blanc (*Cephalanthera longifolia*), el curraia vermell (*Cephalanthera rubra*) i la platantera (*Platanthera montana*). Falgueres com els polipodis (*Polipodium cambricum*). I moltes, entre elles *Pseudoscleropodium purum* al terra i *Neckera complanata* aferrada sobre els troncs.

Els roures de les Refardes (Mura)

Al nord de Sant Llorenç del Munt, tot seguint el curs del torrent Font del Jueu, a l'altura i aigües avall de les Refardes hi ha una gran extensió boscosa, on seguint el curs de torrents i obagues hi és present el roure. Ambient ja de caire prou continental i bagenc, acull diverses espècies de coneguda distribució continental, inexistents en altres parts de Sant Llorenç i l'Obac. La seva quadrícula UTM de 5 x 5 km és DG 1515 i la seva altura, al voltant dels 500 metres.

A les parts baixes del torrent hi abunda el roure martinenc típic, acompanyat amb peus de roure cerrioides i algun peu amb característiques de roure de fulla petita (*Quercus faginea*), que caldria confirmar, i un rodal amb auro negre (*Acer monspessulanus*). Al vessant bagenc de la serra de les Garses el roure també hi és present, però més espars, ja que ha estat substituït per una pineda jove de pi pinassa (*Pinus nigra* ssp. *salzmanni*) i de pi roig (*Pinus sylvestris*), i en una cruïlla de camins tres pinastres (*Pinus pinaster*) ben plantats. Hi penetren encara alguns peus d'alzina de fulla llarga (*Quercus ilex* ssp. *ilex*), arboç (*Arbutus unedo*), aladern (*Rhamnus alaternus*), algun fals aladern (*Phyllirea media*) i server (*Sorbus domestica*).

Al sotabosc hi ha boix (*Buxus sempervirens*) abundant, i altres arbusts propis de les rouredes com el corner (*Aemilanchier ovalis*), el tortellatge (*Viburnum lantana*) i l'olivereta (*Ligustrum vulgare*) hi són prou abundants; arç blanc (*Crataegus monogyna*), ginebre (*Juniperus communis*), aranyoner (*Prunus spinosa*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*), ginesta sessilifòlia (*Cytisus sessilifolius*), coronilla boscana (*Coronilla emerus*), ginestó (*Osyris alba*), heura (*Hedera helix*) i alguns peus escadussers d'espina cervina de fulla petita (*Rhamnus saxatilis* ssp. *saxatilis* var. *corbariensis*), espècie que perd la fulla a l'hivern.

El terra es troba entapissat de tota una sèrie de plantes de bosc humit: prímula vera (*Primula veris*), herba fetgera (*Anemone hepatica*), lloreret (*Daphne laureola*), marxívol (*Helleborus foetidus*), corniol (*Aquilegia vulgaris*), mill gruà (*Lithospermum purpureo-coeruleum*), heura (*Hedera helix*) i frare de l'heura (*Orobancha hederæ*). La brunella

gran (*Prunella grandiflora* ssp. *pyrenaica*) ocupa vorades de bosc; la brunella blanca (*Prunella laciniata*), les pistes i clarianes més obertes, i la brunella vulgar (*Prunella vulgaris*), els llocs més xops d'aigua i entre el pedruscall de la riera mateixa. El pericó de muntanya (*Hypericum montanum*), la pesolera borda (*Lathyrus latifolius*), els colitxos (*Silene cucubalus*), la campaneta d'ortiga (*Campanula trachelium*), l'escassa campaneta de fulla rodona (*Campanula rotundifolia* ssp. *catalanica*), l'argelagó (*Genista hispanica*), el te de bosc (*Cruciata glabra*), l'angelins (*Teucrium pyrenaicum*), abundant de les Refardes cap al nord, el tàrrac de prat (*Salvia pratensis*), l'escassa valeriana (*Valeriana officinalis*), la vara d'or (*Solidago virgaurea*), la centàurea jàcea (*Centaurea jacea* ssp. *vinyalsii*), la *Centaurea paniculata* ssp. *hanrii*, la cardigassa vera (*Cirsium eriophorum* ssp. *richertianum*), la carlina (*Carlina vulgaris*), la viola de willkomm (*Viola wilkommii*), la viola boscana (*Viola alba*), l'all oleraci (*Allium oleraceum*), el belluguet mitjà (*Briza media* ssp. *media*), el curraia vermell (*Cephalanthera rubra*) i la molsa *Pseudoscleropodium purum*.

A les clarianes i sotabosc clar, algun peu de garric (*Quercus coccifera*), jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*), argelaga (*Genista scorpius*), vulnerària (*Anthyllis vulneraria*), senet de pobre (*Globularia vulgaris*), trepadella saxàtil (*Onobrychis saxatilis*), masera negra (*Vincetoxicum nigrum*), herba de Sant Llorenç (*Astragalus monspessulanus*), trepadella borda (*Onobrychis supina*), panical (*Eryngium campestre*), lli de narbona (*Linum narbonense*), fonollada groga (*Odontites lutea*), herba estranya (*Jasonia tuberosa*), gratabous (*Centaurea scabiosa* ssp. *scabiosa*), aristolòquia (*Aristolochia pistolochia*), *Tragopogon dubius*, abellera catalana (*Ophrys catalaunica*) i espirant de tardor (*Spiranthes spiralis*).

Vora els camps la capferrada groga (*Centaurea collina*) i l'escurçonera laciniada (*Scorzonera laciniata*).

A tocar de la riera, gatell (*Salix atrocinerea*), sarga (*Salix elaeagnos*), canyís (*Phragmites communis*), àlber (*Populus alba*), pollancre (*Populus nigra*), boga de fulla ampla (*Typha latifolia*), boga de fulla estreta (*Typha angustifolia*), canabassa (*Eupatorium cannabinum*), serverola (*Agrimonia eupatoria*), herba disenterica (*Pulicaria dysenterica*), campana gran (*Campanula affinis* ss. *affinis*), brunella vulgar (*Prunella vulgaris*), escrofulària (*Scrophularia auriculata* ssp. *pseudoauriculata*), lisimàquia blanca (*Lysimachia ephemerus*), hipèric tetràpter (*Hypericum tetrapterum*), enciamet (*Samolus valerandi*), joncs (*Holochoenus vulgaris*), negrellut (*Schoenus nigricans*), jonc articulad (*Juncus articulatus*), jonc de galàpet (*Juncus bufonius*), jonquina (*Juncus inflexus*), salicària (*Lythrum salicaria*), alba roja (*Molinia coerulea* ssp. *arundinacea*) i herba capil·lera (*Adiantum capillus-veneris*).

Conclusions

Les rouredes presents al massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac presenten una biodiversitat i un estat de la flora més ben conservada que altres rouredes de la plana vallesana, tant per la seva situació geogràfica com pel menor impacte humà. Les rouredes de la plana vallesana emperò, mantenen un potencial enorme, de manera que amb una planificació territorial adient, i prenent mesures de millora i

conservació, poden esdevenir testimoni del que van ser en temps passats.

Bibliografia

BOLÒS, Oriol de; VIGO, Josep (1984-2001). *Flora dels Països Catalans*. Barcelona: Editorial Barcino.

HERNÀNDEZ I CARDONA, Àngel M. (1993). *Estudi florístic de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*. Barcelona.

HERNÀNDEZ I CARDONA, Àngel M. (1997). *Les plantes i el paisatge vegetal d'Olesa de Montserrat*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

MASCLANS, Francesc (1981). *Els noms de les plantes als Països Catalans*. Granollers-Barcelona: CEC-Editorial Montblanc.